

Statskog SF
Postboks 63
7801 NAMSOS

Deres ref:
Vår ref: 2013/159098
Dato: 29.08.2013
Org.nr: 985399077

Statens tilsyn for planter, fisk, dyr og næringsmidler

TILSYNSRAPPORT - nedslagsfelt til Innset vannverk

Mattilsynet viser til detaljregulering i hyttefelt I, II og III ved Altevatn.

Mattilsynet gjennomførte 11.07.2013 inspeksjon i nedslagsfelt til Innset vannverk.

Fra Mattilsynet møtte rådgiver Anne Nesbakken (hospitant), førsteinspektør Kaj Erik Struve og seniorinspektør Øivind Fossli.

Andre deltakere var statskog Tom-Rune Eliseussen (deltaker), statskog Herbjørg Arntsen (deltaker), norconsult Emely Helland Endresen (deltaker) og norconsult Trond Vestfjord (deltaker). Til stede fra virksomheten var Jan Stenmo og leder Karl-Henrik Kristoffersen.

Mattilsynet har i henhold til matloven § 23 hjemmel til å føre tilsyn og fatte nødvendige vedtak for gjennomføring av bestemmelser gitt i medhold av loven.

Saken gjelder

- Innset vannverk

Virksomheten er vurdert etter følgende regelverk

- Lov 19. des. 2003 nr. 124 om matproduksjon og mattrygghet mv (matloven)
- FOR 2001-12-04 nr 1372: Forskrift 4. des. 2001 nr. 1372 om vannforsyning og drikkevann (drikkevannsforskriften)

Statskog planlegger salg av hyttetomter i området ved Altevatn. Hyttefelt III ligger i nedslagsområdet til Innset vannverk. Hyttefelt I og II ligger utenfor nedslagsfeltet.

Det vises til møte hos Mattilsynet 3.mai 2013, med Innset vannverk og Statskog. Det vises videre til uttalelse fra Mattilsynet datert 15.mai 2013. Mattilsynet konkluderte da med at en konsekvensanalyse måtte gjennomføres, og at en uavhengig part måtte engasjeres for å vurdere konsekvenser i nedslagsfeltet. Statskog valgte i ettertid å engasjere Norconsult.

Den 11.juli ble det derfor foretatt en befaring i nedslagsfeltet. Deltakere var Mattilsynet, Innset vannverk, Statskog og Norconsult. Bardu kommune meldte avbud.

Altevatn er demmet opp. Under befaring ble det klart at hyttefelt I og II ikke er en del av nedslagsfeltet, med unntak av overløpsituasjoner. Dette kan skje ved flomperioder og høy vannstand i Altevatn, noe som er sjeldent. Ved overløp renner vann ned i Barduelva.

www.mattilsynet.no

Mattilsynet
Distriktskontoret Midt-Troms

Saksbehandler: Øivind Fossli
Tlf: 22 40 00 00 / 77870816
Besøksadresse: Storgata 46, Finnsnes
E-post: postmottak@mattilsynet.no
(Husk mottakers navn)

Postadresse:
Felles postmottak, Postboks 383
2381 Brumunddal
Telefaks: 23 21 68 01

Statkraft henter vann fra Altevatn – ved rørinntak som er ved demningen. Det er 2 kraftverk som utnytter vannet fra Altevatn. Dette er Innset kraftverk som utnytter det 185 meter høye fallet fra Altevatn til Innsetvatnet, mens Strømsmo kraftverk ligger lenger ned i dalen.

Innset vannverk har drikkevannsinntak i Barduelva, på et sted som er demmet opp. Rensing er naturlig bygd sandfilter (1955), samt UV-anlegg fra 2001. Hvis forsyningen av vann skulle bli for liten, vil vann fra kraftverket kunne leveres som reserve. Dette var en av betingelsene da kraftverket ble bygd, at man sikret vannforsyning til Innset vannverk. Dette vannet vil renses med det samme UV-anlegget som vannverket bruker til å rense vann fra Barduelva.

Nedslagsfeltet til vann fra kraftverket innbefatter hyttefelt I og II. Dette betyr at når reserveskilden inkluderes kan en antyde at alle hyttefeltene er i nedslagsfeltet. Imidlertid vil det være sjelden at vannverket har behov for å hente vann fra kraftverket. En samlet vurdering tilsier at hyttefelt I og II ligger utenfor nedslagsfeltet til vannverket.

Når det gjelder hyttefelt III, så er det i dag rundt 25 hytter i området. Det planlegges salg av 10 tomter i området. I tillegg er det en privat campingplass i øvre del av nedslagsfeltet.

Det ble gjennomført befarings i alle hyttefeltene. I hyttefelt III er eksisterende hytter på oversiden av veien, og her vil nye hyttefelt også komme. På andre siden av veien renner Barduelva.

Dagens reguleringsplan beskriver at det i hyttefelt III ikke tillates innlagt vann i hyttene. Toalett skal være lukket, utedo tillates ikke. Dette vil også gjelde de nye hyttene. Ved befarings i hyttefelt III kunne det konstateres at dagens reguleringsbestemmelser brytes. De fleste hyttene har innlagt vann, med utslipp av gråvann. Flere av dagens hytter har utedo. Det er betenkelig at reglene brytes, da hyttene ligger i nedslagsfeltet til Innset vannverk.

Hyttefelt III er forholdsvis langt unna drikkevannsinntaket til Innset vannverk. Mattilsynet vurderer at faren for forurensing er liten. Likevel er det ut fra et «føre var prinsipp» viktig å begrense mulig forurensing så mye som mulig. Med flere hytter i hyttefelt III, kan det være hensiktsmessig for Bardu kommune å vurdere reguleringsbestemmelsene. Enten bør forurensingsrisiko sikres gjennom etterlevelse av dagens bestemmelser for hyttefeltene, eller alternativt må man vurdere å åpne for innlagt vann, under forutsetning av forsvarlig rensing av gråvannet. Når det gjelder toalett, må det være et krav med et lukket system. Det finnes mange gode biologiske toalett i dag, samt renseanlegg for gråvann.

Det er en privat campingplass øverst ved Barduelva, før demning. Det ble ikke gjennomført befarings her, men man antok at det er lukket system for toalett og gråvann.

Innset vannverk tok en vannprøve 29.juli 2013. Denne viste over 100 e.coli i råvannet (Prøve tatt fra kulpen). E.coli er en indikatorbakterie på fekal forurensing. E.coli i seg selv er ikke nødvendigvis farlig, men at det påvises kan bety at det er andre farlige bakterier i vannet – slik som for eksempel salmonella, campylobacter eller andre bakterier. Mere enn 100 e.coli i råvannet er et høyt antall. Det rensede vannet viste god kvalitet og fravær av e.coli. Likevel er det ikke forsvarlig med så høyt innhold av e.coli i råvannet. Årsaken kan være mange – avrenning fra hyttefelt, avrenning fra campingplass, døde dyr i elva, fugleavføring med mer – eller en sammenheng av flere faktorer. Vannverket har nå installert en tappekran for råvann fra basseng under renseanlegg. Det skal i nær fremtid tas 3 vannprøver – en fra kulpen, en fra basseng under renseanlegg (etter naturlig

sandfilter), og en etter renseanlegget. Da vil man kunne se hvor godt det naturlige sandfilteret virker. Man vil også kunne se om det fremdeles er høyt antall e.coli i råvannet fra kulpen.

Statskog har engasjert Norconsult som konsulentfirma, for en helhetsvurdering angående konsekvenser i nedslagsfeltet. Statskog vil gjøre nye vurderinger etter at rapporten fra Norconsult er ferdig.

Samlet vurdering fra Mattilsynet

- Det vurderes at reguleringsbestemmelsene i hyttefelt III ikke følges. Mattilsynet har ingen motforestillinger til at hytter har innlagt vann, men da må det komme klart fram i bestemmelsene at gråvann skal renses, og at toalett skal være et lukket system. Alternativt må man følge de bestemmelsene som gjelder i dag.
- Det vurderes at hyttefelt III er i nedslagsfeltet til Innset vannverk. Hyttene ligger ganske langt unna inntaket til vannverket, og Mattilsynet vurderer at faren for forurensing er liten. Likevel vurderes det som viktig å tenke «føre var», og Mattilsynet har alltid fokus på at det verst tenkelige kan skje. Dermed er det viktig med gode reguleringsbestemmelser som beskytter nedslagsfeltet til vannverket.
- Det ble ikke foretatt befarings av den private campingplassen. Man antok under befarings at campingplassen har lukket system for toalett og gråvann.
- Vannprøve fra 29.juli 2013 viste over 100 e.coli i råvannet – prøve tatt fra kulp. Dette er høyt antall fekale bakterier. Dette tyder på at det er forhold i nedslagsfeltet som ikke er tilfredsstillende.

Med hilsen

Hilde Haug
distriktssjef

Øivind Fossli
seniorinspektør

Kopi:

- Fylkesmannen i Troms – på e-post
- Innset vannverk Ved Karl Kristoffersen, Uranusvegen 57, 9024 Troms
- Bardu kommune, postboks 401, 9365 Bardu
- Kommuneoverlege Arne Holm i Bardu kommune, legekantoret, 9360 Bardu

Statskog SF
Postboks 63 Sentrum
7801 NAMSOS

Sámediggi
Aylvovárgeardnu 50
9730 Karasjohka

ÁŠŠEMEANNUDEADDJI/SAKSBEHANDLER
Stine B. Sveen, +47 78 47 40 89
stine.sveen@samediggi.no

DIN ČUJ./DERES REF.

MIN ČUJ./VÁR REF.

BEAIVI/DATO

11/156 - 12

10.10.2013

Almmut go válddát oktavuoda/
Oppgis ved henvendelse

telefovdna: +47 78 47 40 00
www.samediggi.no
samediggi@samediggi.no

Apningstider:
Mandag - Fredag
08:00 - 15:30

Detaljregulering hyttefelt I, II og III - Altevattn - Bardu kommune - innspill vedr. kulturminner

Vi viser til deres brev av 03.04.2013, våre foreløpige uttalelser av 03.04. og 15.05. og møter og korrespondanse i saken. Saken gjelder varsel om oppstart av detaljreguleringsplan for byggeområder i hyttefeltene I-III ved Altevann, i henhold til områdeplanen av 24.10.2010. Det skal utarbeides detaljplaner for i alt 10 delområder: delområde 1-5 i hyttefelt I på nordsiden av Altevann, delområde 6-8 i hyttefelt II på sørsiden av vannet og delområde 9-10 i hyttefelt III vest for vannet.

Sametinget varslet i brev av 03.04.2013 befaring av de aktuelle delområdene i hyttefelt I og II, som ledd i § 9-undersøkelsene etter kml. Samtidig tok vi sikte på å kartlegge kulturminnene innenfor områdeplanen, dvs. også utenfor delområdene. Områdeplanen ble vedtatt uten at det var foretatt befaringer/§ 9-undersøkelser. Planområdet var derfor kun delvis undersøkt, i forbindelse med tidligere reguleringer og byggesaker, og det var ikke foretatt nødvendige kontrollregistreringer. I Askeladden (<http://askeladden.ra.no>) fantes det før sommerens befaring kun ett registrert kulturminne: en árran/ reindriftssamisk teltboplass i hyttefelt II (ID 117261).

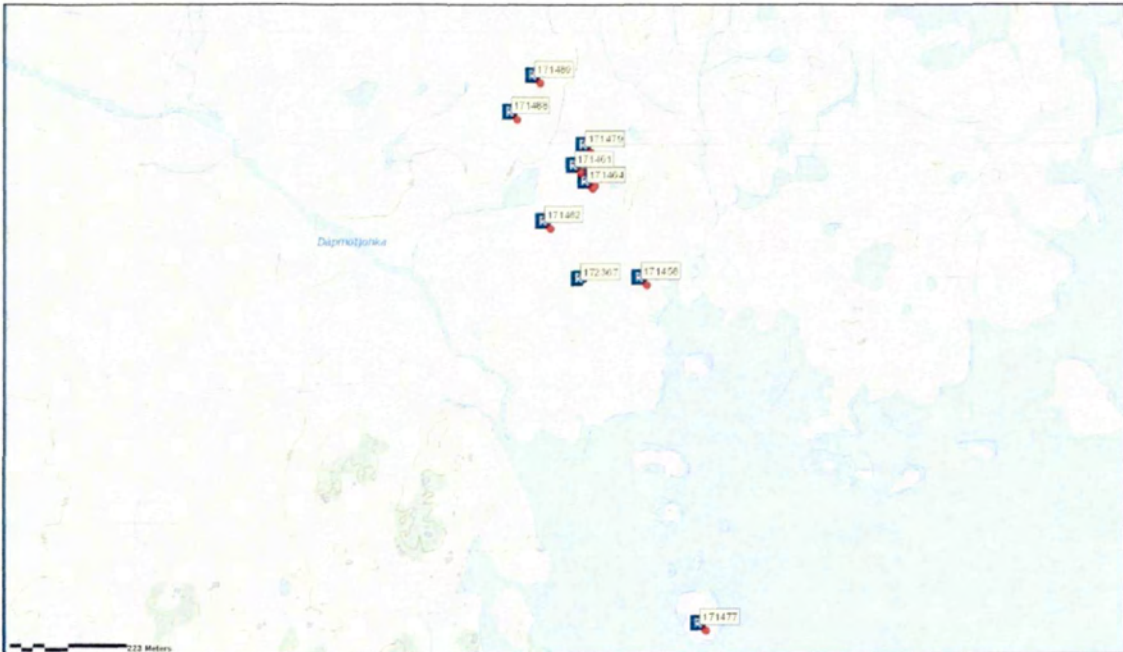
Registrerte kulturminner

Befaringen ble gjennomført i uke 31. Det ble registrert til sammen 31 samiske kulturminner, fortrinnsvis automatisk fredete árran (ildsted i bolig) etter reindriftssamiske teltboplasser. Registreringene er lagt inn i Askeladden med følgende ID (kartutsnitt neste side):

Hyttefelt I:

1. ID 172367 – matgjemme, nyere tid
2. ID 171458 – árran, automatisk fredet
3. ID 171461 – árran, aut. fredet
4. ID 171464 – árran, aut. fredet
5. ID 171474 – árran, aut. fredet
6. ID 171477 – árran, aut. fredet
7. ID 171479 – árran, aut. fredet
8. ID 171482 – árran, aut. fredet
9. ID 171488 – árran, aut. fredet
10. ID 171489 – árran, aut. fredet

Sum: 9 reindriftssamiske teltboplasser (aut. fredet) og 1 matgjemme (ikke fredet)

Nyregistrerte kulturminner i hyttefelt I (<http://askeladden.ra.no>)

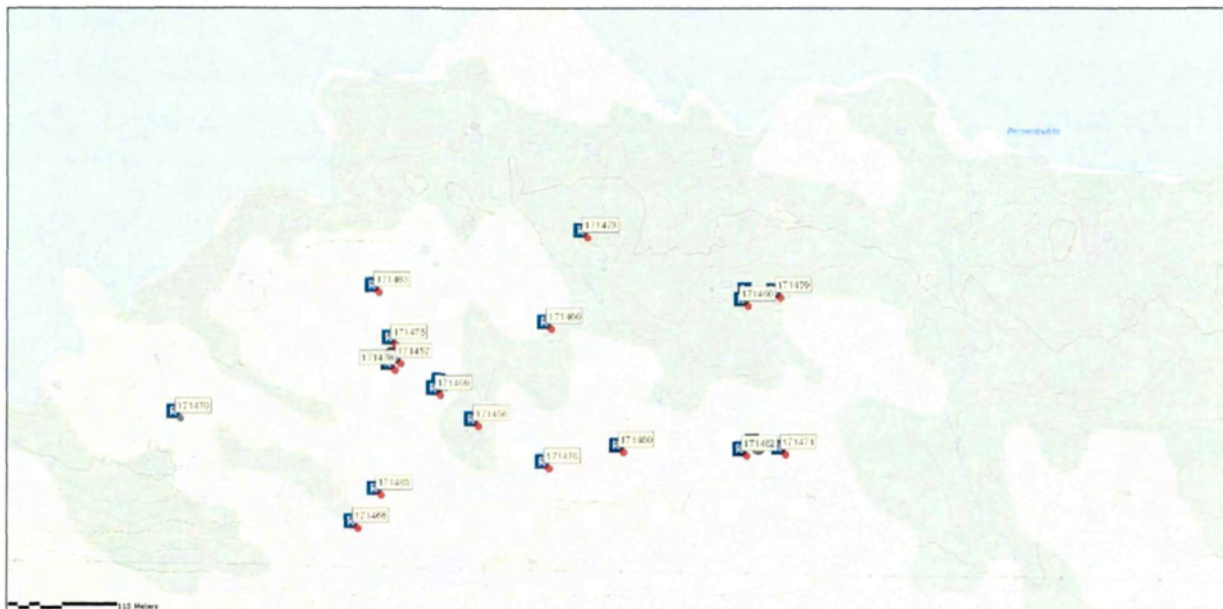

Hyttefelt I, ID 171458. Utsikt mot gjeterhytter ved vannet. Foto: Inga M. Bruun, Sametinget.

Hyttefelt I, ID 171477, på det som ved høy vannstand er en holme i vannet. Foto: Stine B. Sveen, Sametinget.
Ildstedene er tilgrodd og antas å være av høy alder.

Alle kulturminnene ligger øst for Dápmotjohka: i område regulert til reindriftsformål i områdeplanen, samt i tilgrensende LNFR-områder i kommuneplanens arealdel. Arealet er ikke omfattet av detaljreguleringen. Landskapet bærer preg av motorisert ferdsel. Kulturminnene anses som truet pga. deres eksponerte beliggenhet på rabber mellom små myrer, dvs. langs naturlige kjøretreaser. De er kun dekt av et tynt lag vegetasjon. Bortsett fra et par er de foreløpig intakt. Kulturminnene antas å ha høy alder.

Nyregistrerte kulturminner i hyttefelt II (<http://askeladden.ra.no>)

Hyttfelt II:

1. ID 171456	matgjemme, aut. fredet	områdeplanen (friluftformål)
2. ID 171457	árran, aut. fredet	områdeplanen (friluftformål)
3. ID 171459	árran, aut. fredet	felt 6 detaljreguleringsplan
4. ID 171460	árran, aut. fredet	felt 6 detaljreguleringsplan
5. ID 171462	árran, aut. fredet	rett utenfor felt 6
6. ID 171463	árran, aut. fredet	områdeplanen (friluftformål)
7. ID 171465	árran, aut. fredet	områdeplanen (friluftformål)
8. ID 171466	árran, aut. fredet	felt 6 detaljreguleringsplan
9. ID 171467	ildsted, uavklart vernestatus	utenfor felt 8 detaljreguleringsplan
10. ID 171468	árran, aut. fredet	områdeplanen (friluftformål)
11. ID 171469	árran, aut. fredet	områdeplanen (friluftformål)
12. ID 171470	steinstruktur, uavklart	områdeplanen (friluftformål)
13. ID 171471	árran, aut. fredet	grensen felt 6/områdeplanen
14. ID 171472	árran, aut. fredet	felt 6 detaljreguleringsplan
15. ID 171473	árran, aut. fredet	felt 6 detaljreguleringsplan
16. ID 171475	árran, aut. fredet	områdeplanen (friluftformål)
17. ID 171476	árran, aut. fredet	områdeplanen (friluftformål)
18. ID 171478	árran, aut. fredet	områdeplanen (friluftformål)
19. ID 171480	árran, aut. fredet	områdeplanen (friluftformål)
20. ID 171481	árran, aut. fredet	grensen felt 6/områdeplanen
21. ID 171483	árran, aut. fredet	felt 6 detaljreguleringsplan

Tidligere registreringer:

1. ID 117261	árran, aut. fredet	felt 7 detaljreguleringsplan
--------------	--------------------	------------------------------

Kulturminnene som ble registrert på 1980- og -90-tallet av Tromsø Museum, er stort sett avskrevet som (ikke samiske) kulturminner fra nyere tid. Kartfestingen var imidlertid så pass upresis at enkelte kan være identiske med kulturminnene nevnt over.

Sum arkeologiske kulturminner hyttefelt II:

- 19 reindriftssamiske teltboplasser (aut. fredet)
- 1 matgjemme (aut. fredet)
- 1 ildsted (uavklart vernestatus)
- 1 steinstruktur (uavklart vernestatus)

ID 117261 og 171467 ligger for seg i hhv. felt 7 og rett utenfor felt 8 i detaljreguleringsplanen. De øvrige ligger innenfor et avgrenset område som strekker seg fra skogbeltet i øvre del av hytteområdet ved Persenbukta og opp til turstien/"Lappveien". Dette er et platå med skrinn vegetasjon av lyng og lav og berg som kommer opp i dagen. 6 kulturminner ligger innenfor delområde 6 i detaljreguleringsplanen, og 3 i grensen til områdeplanen. 11 ligger i område regulert til friluftsføremål i områdeplanen.

Hyttefelt II, ID 171466. Teltboplassen ligger innenfor felt 6 i detaljreguleringsplanen.
Foto: Stine B. Sveen, Sametinget.

Platået utgjør et helhetlig kulturmiljø med teltboplasser som ligger sentralt langs flytteveien og antas å ha vært brukt både vår og høst. Vi traff hytteeiere som kjente til lokaliteten og hadde hørt det skulle ha stått mange telt der. Også her er ildstedene tilgrodd på tross av skrinn vegetasjon, dette vitner om stor tidsdybde.

Hyttefelt II, ID 171473. Teltboplassen ligger ved eksisterende hytte i felt 6 i detaljreguleringsplanen.
Foto: Stine B. Sveen, Sametinget.

Kulturminnene i skogbeltet er truet av aktiviteten ved hyttene. ID 171473 (førrige side) ser ut til å være intakt, men ligger kun 20 m fra nærmeste hytte og på en eksponert plass.

Hyttefelt II, ID 171472. Årran som ligger i kanten av stien til eksisterende hytte i felt 6 i detaljreguleringsplanen. Kulturminnet virket omrotet og er truet av aktiviteten rundt hytta. Foto: Stine B. Sveen, Sametinget.

ID 171472 og 17459-60 ligger nært hverandre og i tilknytning til en hytte. Det første ildstedet ligger i kanten av stien til hytta og virket omrotet.

Hyttefelt II, ID 171478. Årran med midtgang. I bakgrunnen vises anleggsveg etablert i forbindelse med strømforsyning til hyttefeltet. Foto: Stine B. Sveen, Sametinget.

Kulturminnene på platået bak hyttene så stort sett ut til å være intakt. Også disse har imidlertid stor sårbarhet pga. deres eksponerte beliggenhet. Det er gjort betydelige inngrep i området i form av ulike vegtraséer, ikke minst anleggsvegen som ble etablert i forbindelse med framføring av strøm til hyttefeltet. Den skjærer gjennom nedre del av det funnrrike platået og kan ha kommet i berøring med evt. ikke registrerte kulturminner.

Øvrige kulturminner i hyttefelt II:

ID 172093-2111 tilhører den såkalte "Lappleiren" og er definert som et verneverdig (ikke automatisk fredet) bygningsmiljø. Det består av låvvuplasser, buer og gammer til oppbevaring. Området er regulert til hensynssone kulturmiljø i områdeplanen.

MERKNADER TIL DETALJREGULERINGSPLANEN

Sametinget har ingen merknader til detaljreguleringsplanen når det gjelder hyttefelt I og III. Det er ikke registrert kulturminner som er i konflikt med de foreslåtte fortettings-/utbyggingsområdene.

Når det gjelder hyttefelt II, har vi følgende merknader:

ID 171467 ved felt 8 blir ikke berørt av detaljreguleringen.

ID 117261 ligger i planlagt utbyggingsområde felt 7. Det må avsettes hensynssone etter PBL § 11-8d (båndleggingssone) rundt kulturminnet. Hensynssonen må være av tilstrekkelig omfang til at kulturminnet blir skjermet fra skade og slitasje. Den må fastsettes nærmere i samråd med Sametinget når hyttene skal punktfestes. Vi vil imidlertid bemerke at kulturminnet pr. i dag ligger nært eksisterende hytte og at det kan være aktuelt med en dispensasjonsprosess etter KML § 8, fjerde ledd. Dette innebærer at området blir frigjort for utbygging. I så fall blir utbyggingsområdet opprettholdt uten at hensynssone blir innregulert.

Kulturminnene i "Lappleiren" blir ikke berørt av planen.

De 20 øvrige kulturminnene ligger i og rett på øversiden av felt 6 og er alle berørt:

6 lokaliteter (ID 171483, 171466, 171473, 171459, 171460, 171472) ligger innenfor utbyggingsområdet og er direkte berørt. Det samme gjelder de tre lokalitetene ID 171462, 171471 og 171481 i ytterkant av planområdet. Alle er automatisk fredede kulturminner.

11 lokaliteter (ID 171475, 171457, 171478, 171465, 171469, 171456, 171463, 171476, 171480, 171468, ID 171470) ligger mellom turstien og utbyggingsområdet, de nærmeste kun 15 m fra plangrensen. Området er i dag regulert til friluftsmål. Bortsett fra ID 171470 er alle automatisk fredede kulturminner. Kulturminnene er indirekte berørt. Arran er i utgangspunktet en sårbar kulturminnetype og ligger her eksponert og lett tilgjengelig i et fint turterreng. ID 171468 ligger helt i kanten av turstien. Kulturminnene vil bli ytterligere utsatt for slitasje og ødeleggelse ved utbygging av det nærmeste hytteområdet.

Platået mellom hyttene og turstien utgjør et helhetlig kulturmiljø, der kulturminnene ligger nært hverandre og har en innbyrdes sammenheng. Det dreier seg om en reindriftssamisk boplasslokalitet som antas å ha vært brukt under kortere eller lengre opphold under vår- og høstflytting, og over et svært langt tidsrom. Tettheten på kulturminner vitner om at dette har vært et sted man har vendt tilbake til. Kulturminnene representerer trolig både eldre og yngre bruksfaser, så vel som teltplasser som har vært i bruk samtidig.

Det er et usedvanlig stort antall arran som her er registrert i ett og samme område. De ligger i mindre klynger på 2-3 og enkeltvis, på solrike flater og lave rygger der berg kommer i dagen og det blir tidlig bart. Bortsett fra i randsonen mot hytter og tursti er kulturminnene godt bevart og har en variert utforming, flere har f.eks. midtgang (steiner brukt for å avgrense inngangspartiet i teltet). Under befaringen gikk simler med kalv og beitet på platået. Dette satte kulturminnene inn i en historisk og kulturell sammenheng.

Oppsummert utgjør kulturminnene på plataet et reindriftssamisk kulturmiljø med stor tetthet av kulturminner og stor verneverdi. Dette sikres best ved at deler av felt 6 reguleres til hensynssone etter PBL § 11-8d (båndleggingssone), samt at plangrensen utvides mot sør slik at hensynssonen omfatter hele det sammenhengende området med automatisk fredede kulturminner (jf. vedlagt kartskisse og oversendte shapefiler). Dette vil være i tråd med reguleringsbestemmelsene for områdeplanen, § 4.

Vi ber om følgende formulering og bestemmelser for hensynssonen § 11-8d:

Lokalitet ID 171483 osv. : Automatisk fredede samiske teltboplasser. Innenfor hensynssonen er det ikke tillatt å sette i gang tiltak som kan skade, ødelegge eller utilbørlig skjemme kulturminnene, med mindre det er gitt tillatelse til dette av kulturminnemyndighetene. Dette inkluderer motorisert ferdsel, samt etablering av nye stier og oppgradering av eksisterende”.

Vi ber videre om at antall hytter i øvrige deler av felt 6 begrenses for å minske presset på området.

Dersom felt 6 blir opprettholdt som utbyggingsområde uten innregulering av den foreslåtte hensynssonen, kan det bli aktuelt for Sametinget å gå til innsigelse mot detaljreguleringsplanen. Vi gjør oppmerksom på at planen kan behandles som en dispensasjonssøknad etter KML § 8, fjerde ledd. Sametinget vil ikke tilrå overfor Riksantikvaren at det gis dispensasjon i dette tilfellet, grunnet kulturminnenes høye verneverdi. Det bør imidlertid vurderes for de av kulturminnene som ligger nært eksisterende hytte og sti (ID 171472, 171459, 171460 og 171468), uten at hensynssonen dermed reduseres i utstrekning.

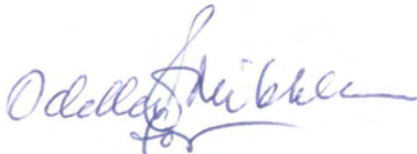
Faktura for befaringen vil bli sendt i eget brev.

Vi viser for øvrig til egen uttalelse fra Troms fylkeskommune.

Dearvvuođaiguin/Med hilsen

Stine B. Sveen
ráđđeaddi/rådgiver

Andreas Stångberg
Fágajođiheadji /Fagleder

Kopiiija / Kopi til:
Bardu kommune

9365 BARDU

Troms fylkeskommune Romssa fylkkasuohkan Kulturetaten 9296 TROMSØ

*Hjettind oinbeitediibriel
Saasivuoma sameby
Talona sameby*